

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

עין משפט נר מצוה

מ.

שצטעם לקיטעו עישורו. שאס חנט צשנה שניה שמעשרותיה מעשר ראשון ומעשר שני ונלקטו בשלישית לשמיטה שמעשרותיה מעשר ראשון ומעשר עני מתעשר כדין מעשר שלישי ואליו שאר אילנות שחנטו פירותיהן צשניה ונלקטו בשלישית מתעשרין כדין שניה. ולענין מעשר השוה אחריו לירק דמעשר פירות האילן וירקות דרבנן ומעשר גורן ויקב דאורייתא וצבורן ויקב יליפין צראש השנה (דף י"ג:)

שמתעשר אחר השנה שהצילו שלש מקראי ואסמכו רבנן מעשר דזריהס אגורין ויקב מה גורן ויקב מיוחדים שגדלים על רוב מים דהיינו מי גשמים ומתעשרין לשנה שעברה אף כל הגדילין על רוב מים כגון פירות האילן מתעשרין על כל מים שמתעשרים לשנה הצהה ואחריו נמי גדל על כל מים כירק: **ולל דבר.** אף למעשרות: **הוא דאמר.** תנא דמתני' דמקפיד אהתרוג: **(ד) (דאמר) כי האי תנא.** דקמני ורבותינו נמנו צאושא ואמרו אחריו אחר לקיטה צין למעשה צין לשביעית: **טעמא דלולב צר ששים נו'** קושיא היא כלומר לעיל אמר דהיינו טעמא דלולב ויקב משהו דצר ששים הוא הא שצביעת אסור ופקא מינה שלולבי שביעית קדושת שביעית נוהג צהו שלל ליקח דמיהין חלוק וטלית: **שגבנן.** שכינסן לאורין: **לחובב.** לשון מחבב: **לקטן לאכילה.** למאכל צהמה: **שאני סס.** גבי עני הסקה להכי לא נהגינן צהו שצביעת דאמר קרא והימה צבת וגו' ומשמע ללל ככל צרכיכם וצמדי לאכלה למימרא דאין מותר ליהנות מפירות שביעית אלא הנאה הדומה לאכילה: **שהנאסו וציעורו שוה.** כלומר שהנאסו וציעורו שמתצער מן העולם צאין כאחד כגון סוכה וסמיהו להדלקת הנר. ומהך דרשה נמי יליפין צאין שביעית נוהג אלא צפרי העומד להנאות הללו דה"ג מידרש קרא והימה צבת הארץ נוהגת צמה שללס לאכלה שהנאסו דומה לאכילה: **יאלו עני הסקה שהנאסן אחר ציעורן.** משמעשו צחלים אופין צהו אכל לולב עיקר הנאסו לצד אה הצית והוא

תורה אור השלם

1. והיה זה שבת הארץ ללבם לאכלה לך ולעבדך ולשכירך והלחשבוך הגרים עמך: ויקרא כו ב

הגהות הב"ח

(ה) נמי אמרו אחריו אחר לקיטה:

מוסף רש"י

שבשעת עישורו. שאס חנט שניה ונלקטו בשלישית מעשר צהו שלש שנים, כירק. לפי שאף הוא דרכו ליגדל על כל מים, הרי מפרש לה שצביעתה קמייתא דקדושין (דף י"ד:)

שאין הולחין צו לענין מעשרות אחר חנטו כשאר אילנות אלא אחר שנה שנקט צו כירק. המעשרות שמתנו כשאר העצים, שיהו ראשונה של מעשה מעשר ראשון ושני, וכן שניה אכל בשלישית מעשר ראשון ומעשר עני, ואס חנט שניה ונלקט בשלישית כשאר אילנות אחר חנטו וצמתינו אחר לקיטה כירק (דף י"ד:)

מאן דבר שמייהו אלא דלימנו ענה ריבוייהו אלא ארבע מאן חלון לפליג (דף י"ד:)

אחריו אחר לקיטה למעשר. לענין חסד ישן ולענין שיהו נכנסת לשלישית אה שביעית, ואחר חנטה לציעור כשאר אילנות, ומה שצביעת הנכנסת לשמיית הפקירה הוא פטורה מן המעשר, דלילו לענין מעשר כשאר שני שבע אול ציה רבנן צהו לקיטה ונלבי חסד ישן ומעשר שני מעשר על משהו דקדושין ונגדל על כל מים כירק, והיי שמתעשר בשמייתא אכל קמייתא דקדושין, אכל צהו דכתיב וצמתינו אחר לקיטה למעשר עני, ואס חנט שניה ונלקט בשלישית כשאר אילנות אחר חנטו וצמתינו אחר לקיטה כירק (דף י"ד:)

שבשעת לקיטתו עישורו דברי רבן גמליאל ר' אליעזר אומר אחריו שוה לאילן לכל דבר הוא דאמר כי האי תנא דתנאי א"ר יוסי אבטולמוס העיד משום חמשה זקנים אחריו אחר לקיטה למעשר ורבותינו נמנו באושא ואמרו בין למעשר צין לשביעית שביעית מאן דבר שמה חסורי מיחוסרא והכי קתני אחריו אחר לקיטה למעשר ואחר חנטה לשביעית ורבותינו נמנו באושא ואמרו אחריו (ה) בתר לקיטה בין למעשר בין לשביעית טעמא דלולב צר ששים הנכנס לשביעית הוא הא דשביעית קדוש אמאי עצים בעלמא הוא ועצים אין בהן משום קדושת שביעית (דתנן) (א) עלי קנים ועלי גפנים שגבנן לחובה על פני השדה לקטן לאכילה יש בהן משום קדושת שביעית לקטן לעצים אין בהן משום קדושת שביעית שאני התם דאמר קרא לכם לאכלה לכם דומיא דלאכלה מי שהנאסו וציעורו שוה יצאו עצים שהנאסו אחר ביעורן והאיכא רבא (ב) סתם עצים ולהסקה הן עומדין ועצים להסקה תנאי היא דתנאי (ג) דאין מוסרין פירות שביעית לא למשרה ולא לכבוסה ר' יוסי אומר מוסרין מ"ט דת"ק דאמר קרא לאכלה ולא למשרה ולא לכבוסה מ"ט דרבי יוסי אומר קרא לכם (ד) לכם לכל צרכיכם ואפילו למשרה ולכבוסה ות"ק הא כתיב לכם ההוא לכם דומיא דלאכלה מי שהנאסו וציעורו שוה יצאו משרה וכבוסה שהנאסו אחר ביעורן ורבי יוסי הא כתיב לאכלה הוא מיבעי ליה לאכלה ולא למלוגמא דתנאי לאכלה ולא למלוגמא אתה אומר לאכלה ולא למלוגמ' או אינו אלא ולא לכבוסה כשהוא אומר לכם הרי לכבוסה אמור הא מה אני מקיים לאכלה לאכלה ולא למלוגמא מה ראית לרבית את הכבוסה ולהוציא את המלוגמא מרבה

אליעזר חי צהו לקיטה כרצן גמליאל נהג צו שני עשורין אלמא דמאן דאמר צהו לקיטה אע"ג דנגמר פרי [כצנן] דהרי חנט צצט של שנה שעברה ולא נלקט עד צצט אחר ושמה אחריו חלוק משאר פירות לפי שדרכו לעמוד צצילן שמים ושלש שנים וכל זמן שמתקיים צצילן גדל צכל שנה ושנה אי נמי אע"פ שחנט צצט של שנה שעברה זימנין דאין נגמר גדולו עד צצט אחר ויחא השתא נקט רבי יוחנן פ"ק דר"ה (דף י"ג:)

גבי אחריו אפיילו כוית ועשה ככר כלומר דע"י מי שנה הצאה גדילה ומיהו כוית לאו דווקא צעינן דהא רבי יוחנן צהו חנטה אילן ושמה לא חשיבא חנטה צאתרוג פחות מכאן:

ורבותינו נמנו באושא. אית דגרסי פ"ק דר"ה (דף י"ג:)

אחריו אחר חנטה צין למעשר בין לשביעית וצפרי כרצני אליעזר לעיל ואי אפשר לומר כן כדמוכח צשמעין דגרס אחר לקיטה ושלש מחלוקות צצנר: **שגבנן** לחובה. יש לפרש דווקא נקט ויש לפרש אורחא דמלתא נקט: **לקטן לאכילה** אי צתסם היו לעצים לא היה מועיל מפרש לאכילה מילי דהוה אעניס דמשחן שליטנן להאיר לרצנא דאמר סתם עצים להסקה ושמה הני סתמייהו להכי ולהכי הלכך אולינו צהו מפרש: **ועצים** דהסקה תנאי היא. אי נהגא צהו שביעית אלו לא דאיכא תנא דדריש ללס דומיא דלאכילה למעטי כל שהנאסו אחר ציעורו וממעט עני הסקה ואי לא ממעט אלא דצר שהנאסו אין שיהו צכל אדס כגון מלוגמא חילוף ואפיקטויון כן פירש צקונט' ורבותינו היו גורסין וסתם עצים להסקה יתנו תנאי היא ופ"י צקונט' דטרט עלה לישצה ולא יכול וצהגול קמא (צ"ק דף קכ.) פ"י צקונט' ויה לטונו תנאי היא איכא למאן דלית ליה סתם עצים להסקה יתנו ולא חיילה שביעית ואפילו אעניס דמשחן ואיכא דסצר אעניס דמשחן מיהא חיילה והיינו תנאי רבנן צפרי סתם פירות לאכילה יתנו וחיילה עלייהו קדושת שביעית כדאמר'י דאלל דצר שהס לענין אפילו לקטן

למשרה ולכבוסה לא מיהא מחשבה למיהו כעלי קנים שלקטן לעצים ומשתרו דהלכ סתמייהו להכי ולהכי אכל פירות סתמייהו לאכילה ומשעת יצירתן חיילה קדושה עלייהו ומה לא מיהא מחשבה לאפקועי למשרה ולכבוסה דאין נוהגינן צקדושת שביעית וגבי עצים נמי סתם עצים להסקה יתנו ולא חיילה אפילו אעניס דמשחן ור' יוסי סצר לא אמר'י סתם פירות לאכילה יתנו ומהניא צהו מחשבה כעלי קנים וגפנים והיכא דלקטן למשרה היו דצר שהנאסו אחר ביעורן ולא חל עליה שביעית: **יצאן** משרה וכבוסה שהנאסו אחר ביעורן. שמשעת ששרה הפשתן לא הביגדים ציין שעה אחת נצטער ואלו הנאסו אינה עד שילבש אותן בגדים סן פ"י צקונט' ומימה דצהגול קמא (צ"ק דף קכ.) קא חשיב מין הכצוויין הנאסן וציעורן שוה ומיהא טעמא הוה ליה לאחשויי הנאסו אחר ציעורו צציעור צשעת צציעה ולציעה אחר כך ולמאי דצעי למימרי' התס יש צצח סמנין על גבי הצמר יחא דאין זה שייך גבי משרה וכבוסה וצקונטרס פירש סס דמיני צצעים צשעת רמיחא היורה כלה השורש וקולט הצצב צבגד נמצא הנאסו וציעורו שוה אכל משרה וכבוסה משעה שמתילין פשתן או צבג ציין נתקלקל וצצער והנאסו אינה עד שלשה ימים או ארבעה שיהא הפשתן שרוי:

אין מרצה

שעת ציעורו וקלקלו דמי להנאת אכילה ועלי קנים וגפנים קיימו להכי ולהכי הלכך צהו מחשבה אולי: והא איכא עצים דמשחן. עץ שחני שהעץ עצמו מדליקין צו להאיר כמו צצצוקות והיו הנאסו וציעורו שוה יתנו אה השתא מיהא אס לקטן להדלקת אורה דנהגא צהו שביעית: ומשני סתם עצים. של היסק להסקה יתנו לצביית וסתמן לאו להאיר קיימו הלכך לא נחמא צהו קדושת שביעית מעיקרא ואפילו לקטן להאיר: **ה"ג עצים דהסקה תנאי היא.** ועלים דהסקה גופייהו שהנאסן אחר ציעורן תנאי היא אי נהגא צהו שביעית אי לא דאיכא תנא דדריש ללס דומיא דלאכילה למעטי כל שהצבת אחר ציעורו כדדרשין לעיל ומהימא דרשה אעמעטו עצים ואיכא דלה מעמעט מינה לעיל דצר שאין הנאסו שוה צכל אדס כגון מלוגמא חילוף ואפיקטויון. ואני שמעתי מרבתי שהיו גורסים וסתם עצים להסקה יתנו תנאי היא וכן כתוב צכל הספרים וטרחתי מנעורי צכל ילידי שיטת הש"ס לישצה כפי דצריהס ואינו יכול ומצאתי גירסא זו צצספר כצצד ידו של רבינו גרשום צן יהודה מנחתו כצוד וצצקר יצועות של רבינו יצחק צרי מנחם כתוב ואינו מוגה וכן נראה צעיני: אין מוסרין פירות שביעית לא לצון משרה. לשרות פשתן ציין של שביעית: **ולא לכבוסה.** לכבוס בגדי ציין של שביעית. משרה וכבוסה הנאסן אחר ציעורן שמשעה ששורה הבגדים או הפשתן ציין שעה אחת נצצער ואלו

אפילו אעניס דמשחן ואיכא (א) מי שהנאסו וציעורו שוה. האה שהיא צצעה שהיא כלה מן העולם אה יכול ליהנות מפירות שביעית קודם זמן הציעור, יצאו משרה וכבוסה שהנאסן אחר ביעורן. שמשעה שמתילין פשתן או צבג ציין נתקלקל וצצער ואינו מוגה וכן נראה צעיני: אין מוסרין פירות שביעית לא לצון משרה. לשרות פשתן ציין של שביעית: **ולא לכבוסה.** לכבוס בגדי ציין של שביעית. משרה וכבוסה הנאסן אחר ציעורן שמשעה ששורה הבגדים או הפשתן ציין שעה אחת נצצער ואלו

צהו א מיי פ"ה מהל' מעשר שני ה' ה [וטוש"ע י"ד פ"י שלל פטרי] ק"ן:

צהו ב מיי סס ופ"ד מהל' שמיטה הלכה י"ב:

צהו ג מיי פ"ה מהל' שמיטה הלכה י"א:

צהו ד מיי סס ה' י:

רבינו הגאון

דתיא נמנו ונמרו באושא אחריו אחר לקיטה בין למעשר בין לשביעית. כבר פירשנו זה הענין כולו בראש השנה לפיכך לא הוצרכנו להאריך בכאן. ומקשינן וכי לולב כפרי הוא דמוקפת לה בבו שיהי שוכנס לשביעית, הוה דמוקפת לה בבו עץ הוא, ועץ אין בו קדושת שביעית, דנתן עלי קנים ועלי גפנים שבבבן מן השדה, ליקטן לאכילה יש בהן קדושת שביעית, לעצים אין בהם משום קדושת שביעית. וישנין שאני התם דאמר קרא לכם, ואמר קרא לאכילה, כלומר לא יתנה לכם שביעית אלא לאכילה (ו) לבגין דומיא דאכילה (ב) ודרך המאכל (ג) א: האכילה ללעוס ולבער המאכל בלעיסתו מתורת אכיל, וכיון שגמעי בחניכיו נהנה חכו מן המאכל בלעיסתו, ותבצר אותו פרי (כאחת), נמצאת הנאסו ועת ביעורו באין כאחד. והוה פ"י דתנאי וביעורו שוין, וכל דבר שהנאסו וביעורו ביחד, קדושתו וביעורו ביחד, קדושה חלה על שניהו נאכל, והוא שיתול ליהנות ממנו כדרך האכילה, שוהה ככל אדם. יצאו עצים שהנאסן אחר ביעורן, כלומר אין הפת נאפת ואין התבשיל מחבשיל אלא אחר שירפת העצים, הנה ביעורן קודם להנאתן, לפיכך אין קדושה חלה על העצים. ודיחין והא איכא עצים דמשחן. פ"י דמשחן, כדכתבי ויכסוהו בבגדים ולא יחם לו, ומתרגמין ולא שחין ליה. כלומר צעיס שעושה שיהו המדורה להתחמם, שבתה הדרתקן הוא החתום בהן, נמצאת הנאסו ועת ביעורו ביחד, קדושת שביעית חלה עליהן. ודיחי רבא סתם עצים להסקה הן עומדין. פ"י עצים להסקה תחת תבשילו ועל התנור לאפות בו את הפת עומדין, ואפוקי לולב דלאו להסקה עומד והנאסו בעת ביעורו, לפיכך יש בו קדושת שביעית. ומשום דהוא כן שיהי שוכנס לשביעית שרי לובונו. וסתם עצים להסקה עומדים ואין מותרין בשביעית אלא משום הנאסו אחר ביעורן תנאי היא. דתנאי אין מוסרין פירות שביעית למשרה ולכבוסה. פ"י כגון פירות שבלבבין וכוסבין אלה, כגון הבירות וכיוצא בהן, בשביעית אסור. מהאי טעמא דכתיב לכם לאכלה, בענין לכם דומיא דלאכלה, מה לאכלה בעת הנאסו

מתבערין אף לכם בעינא להיות ביעורו בעת הנאסו, ולאפוקי משרה ששורין בו הפשתן, וכוסבין וכוסבין אחר ביעורן, ונמצאת הנאסן אחר ביעורן ואסור, וכן העצים. ור' יוסי מחד, דייק לכם לכל צרכיכם ואפי' משרה וכוסבין. והא דכתיב לאכלה למעוטי מלוגמא,